

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa U. N.

przeciwko [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w M.

o przywrócenie do pracy na dotychczasowych warunkach pracy i płacy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w dniu 8 listopada 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T.

z dnia 4 października 2017 r., sygn. akt III Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 4 października 2017 r. w pkt I zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w M. z dnia 19 stycznia 2016 r., w ten sposób, że zasądził od pozwanej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w M. na rzecz powódki U. N. odszkodowanie w kwocie 12.093 zł, a w pkt II oddalił dalej idącą apelację.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 23 marca 1981 r. strony zawarły umowę o pracę na czas określony do dnia 31 października 1981 r., na podstawie której U. N. została zatrudniona na stanowisku referenta ekonomicznego w pełnym

wymiarze czasu pracy. W dniu 20 października 1981 r. umowa ta uległa przekształceniu w umowę na czas nieokreślony. W dniu 16 maja 1985 r. pracodawca powierzył powódce stanowisko referenta do spraw rozliczeń, w dniu 1 października 1989 r. - referenta do spraw czynszów, zaś od dnia 1 października 2002 r. - specjalisty do spraw finansowych (kasjera). Pismem z dnia 12 grudnia 2013 r. [...] Spółdzielnia Mieszkaniowa w M. złożyła powódce oświadczenie o rozwiązaniu z nią umowy o pracę z zastosowaniem skróconego miesięcznego okresu wypowiedzenia, który upłynął w dniu 31 stycznia 2014 r. Za pozostałą część okresu wypowiedzenia powódka otrzymała odszkodowanie w wysokości dwumiesięcznego wynagrodzenia. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę pracodawca wskazał likwidację stanowiska specjalisty do spraw finansowych (kasjera), wynikającą ze zmiany struktury organizacyjnej Spółdzielni.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy w M. (IV P [...]) przywrócił U. N. do pracy w [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w M. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy.

Pismem z dnia 29 września 2015 r. [...] Spółdzielnia Mieszkaniowa w M. złożyła powódce oświadczenie o wypowiedzeniu dotychczasowych warunków pracy i płacy z zastosowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, proponując jej nowe warunki zatrudnienia na stanowisku specjalisty do spraw przyjmowania usterek w Biurze Zgłoszeń w wymiarze $\frac{1}{2}$ etatu. Jako przyczynę wypowiedzenia zmieniającego pracodawca wskazał likwidację stanowiska specjalisty do spraw finansowych (kasjera) i brak w strukturze organizacyjnej Spółdzielni innego wolnego etatu.

Sąd Rejonowy w M. wyrokiem z dnia 19 stycznia 2016 r. oddalił powództwo U. N. o przywrócenie do pracy w [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w M. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 r. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu pierwszej instancji.

Na skutek wniesionej skargi kasacyjnej przez powódkę, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 2 czerwca 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Okręgowy rozpoznając ponownie apelację, przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy w M.. Sąd Okręgowy przyjął, że wybór powódki do wypowiedzenia jej warunków pracy i płacy nie został jej właściwie przedstawiony, tj. w formie pisemnej, co skutkowało w konsekwencji uznaniem roszczenia powódki za usprawiedliwione co do zasady. Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał, że brak jakiegokolwiek nawiązania przez pracodawcę do kryteriów wyboru pracownika do wypowiedzenia dotychczasowych warunków pracy jest brakiem pozwalającym uznać, że wypowiedzenie zmieniające dokonane zostało z naruszeniem wymagań co do formy w zakresie prawidłowego opisanie przyczyny wypowiedzenia. Nie zmienia to jednak oceny zasadności wypowiedzenia, także w zakresie kryteriów doboru do zwolnienia (mimo braku ich przedstawienia w treści wypowiedzenia), które miały charakter obiektywnych i sprawiedliwych. Nadto Sąd odwoławczy podkreślił, że przywrócenie powódki do pracy było niecelowe z racji na konieczność utrzymywania sztucznego stanu zatrudnienia u pracodawcy i na podstawie art. 45 § 2 k.p. orzekł o odszkodowaniu w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia (art. 42 § 1 k.p.).

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w T. wywiódł pełnomocnik powódki zaskarżając go w części co do punktu 1 i 2.

W podstawach skargi kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c., art. 477¹ k.p.c., a także naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 45 § 2 k.p.

Przedmiotowe zarzuty skłoniły skarżącą do sformułowania wniosku o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w T. w zaskarżonej części i uwzględnienie żądania w całości, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, a także zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że jest ona oczywiście zasadna.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do merytorycznego rozpoznania. Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia o szczególnym charakterze. Przede wszystkim zmierza do ochrony interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast jej zadanie nie polega na ponownej ocenie sprawy z perspektywy niezadowolonej z rozstrzygnięcia strony. Przywołana funkcja skargi kasacyjnej wyraża się wstępną oceną sprawy w ramach tzw. „przedsądu”. Jego zakres jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem jej do rozpoznania. Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wyartykułowanie podstawy uzasadniającej jej przyjęcie. Skarżący ów obowiązek zrealizował, odwołując się do podstawy wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ten sposób wyznaczył pole badawcze przedsądu.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wywód, zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom. Wymaganej w ramach badania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. argumentacji nie stanowi samo postawienie zarzutu oczywistego naruszenia określonych przepisów prawa, a sformułowanie takiego zarzutu nie prowadzi jeszcze do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w

wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. powołany dopiero w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być usprawiedliwiony i to jedynie w wyjątkowych przypadkach. Chodzi w tym przypadku o to, że treść uzasadnienia Sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie ocenę toku wyводу, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego. Sytuacja taka nie miała zaś miejsca w przypadku uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego.

Z treści art. 45 § 1 k.p. wynika zaś zasada rozstrzygania sprawy o roszczenia wskazane w tym przepisie zgodnie z żądaniem poszkodowanego pracownika (sąd pracy orzeka „stosownie do żądania pracownika”). Z tego względu, jak stanowi art. 45 § 2 k.p., zasądzenie odszkodowania w miejsce żądanego przywrócenia do pracy może nastąpić wyjątkowo, gdy przywrócenie do pracy jest niemożliwe lub niecelowe (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 kwietnia 2003 r. I PK 154/02, LEX nr 81394; z dnia 25 lipca 2006 r., I PK 56/06, LEX nr 218527). Jak wskazano, Sąd Okręgowy uznał, że przywrócenie powódki do pracy byłoby niecelowe. Orzeczenie przez sąd na podstawie art. 45 § 2 k.p. odszkodowania zamiast żądanego przez powódkę przywrócenia do pracy, oznacza w istocie rzeczy uznanie, że wystąpiły dostatecznie istotne powody rozwiązania stosunku pracy, a przyznanie odszkodowania wynika z faktu, że przyczyny wskazane w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy nie uzasadniały rozwiązania bez wypowiedzenia (ewentualnie wypowiedzenia) lub pracodawca naruszył przepisy o rozwiązaniu umowy o pracę w tym trybie. W rezultacie, należy co do zasady przyjąć, że odmowa przywrócenia do pracy z powołaniem się na niecelowość lub niemożliwość uwzględnienia takiego żądania powinna być uzasadniona wskazaniem takich przyczyn, które uzasadniałyby wypowiedzenie umowy o pracę. Ocena czy roszczenie pracownika o przywrócenie do pracy powinno być uwzględnione, zależy więc od tego, czy według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy przywrócenie to jest niemożliwe lub niecelowe.

Zwrot „jeżeli ustalili”, użyty w art. 45 § 2 k.p., wskazuje jednoznacznie, że przyznanie pracownikowi innego roszczenia, niż przez niego wybrane,

jest wyjątkiem, którego dopuszczalność zależy od ustalenia, iż przywrócenie do pracy byłoby niemożliwe lub niecelowe. Kryteriów oceny niemożliwości lub niecelowości uwzględnienia żądania pracownika przywrócenia do pracy sąd pracy powinien zatem poszukiwać przede wszystkim w ustaleniach faktycznych, tylko bowiem odwołanie się do ocen powiązanych ściśle z podłożem faktycznym sprawy może stworzyć przeciwwagę dla przedstawionych w pozwie przesłanek zasadności żądania powrotu na dotychczas zajmowane stanowisko pracy. Tak też było w sprawie. Sąd Okręgowy przyjął, że przywrócenie powódki do pracy nie stworzyłoby dodatkowego stanowiska, lecz spowodowałoby powrót do stanu poprzedniego, tj. konieczności utrzymywania sztucznego stanu zatrudnienia. Sąd Najwyższy według art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Znaczy to tyle, że powołanie się na argumenty podważające ustalenia faktyczne nie mogą świadczyć o oczywistości skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania orzeczono w myśl art. 98 § 1 k.p.c.